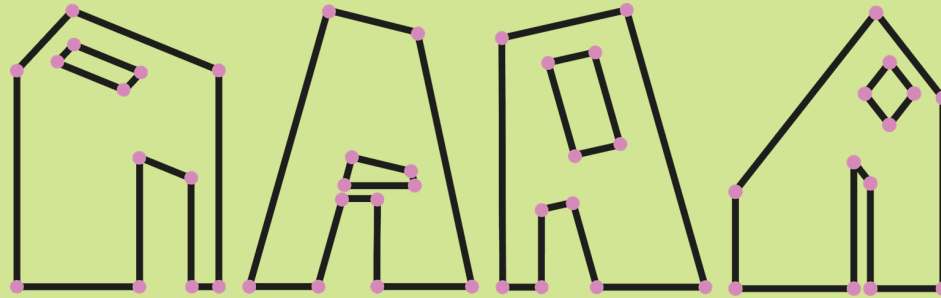

ARREL

(ESTRATÈGIA D'INNOVACIÓ PER A LA REACTIVACIÓ
DEL PARC DE VIVENDA EN MUNICIPIS EN RISC
DE DESPOBLAMENT DE LA COMUNITAT VALENCIANA)

GENERALITAT
VALENCIANA

Assistència tècnica

UTE Carpe Coop. V., Crearqció Coop. V., Fent Estudi Coop. V. El Rogle Coop. V.

Alfredo Artigas, Fran Azorín, Júlia Gomar, Luis Fernández, Julia Pineda, Irene Reig, Maje Reig.

ARREL és una iniciativa per a la reactivació de les zones en risc de despoblament, que atén la creixent demanda de vivenda i contribuirà a la fixació de població.

Són molts els reptes que afronten les poblacions en risc de despoblament, però, de tots ells, les actuacions sobre vivenda suposen una força motor per a la reactivació i atracció de població.

Sacañet. Província de Castelló.

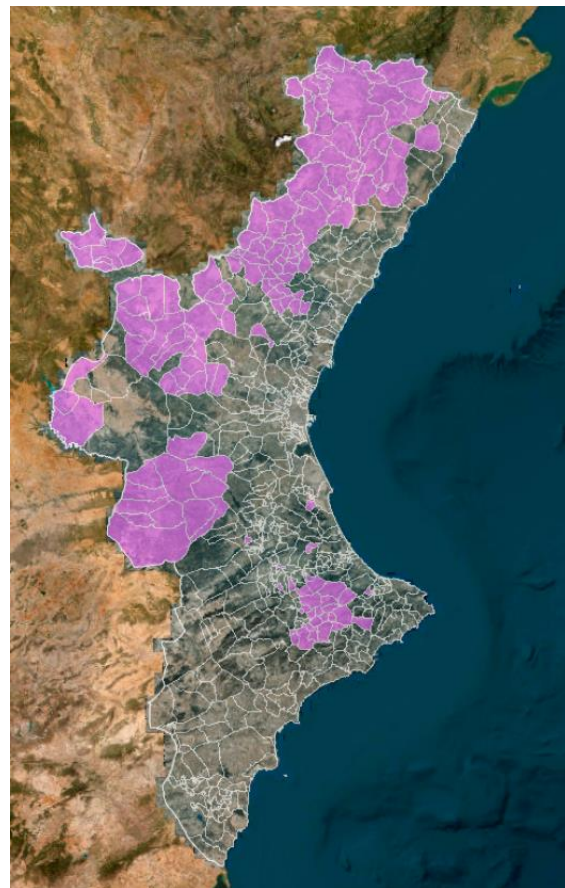
La vivenda és un punt essencial en la configuració de qualsevol projecte de vida, i amb això, de qualsevol projecte de comunitat.

Els **180 municipis** que formen part d'ARREL són els municipis AVANT de la Comunitat Valenciana.

- província de Castelló 85 municipis
- província de València 65 municipis
- província d'Alacant 30 municipis

* Aquells que es poden acollir al Fons de Cooperació Municipal per a la Lluita contra el Despoblament dels Municipis de la Comunitat Valenciana, segons la RESOLUCIÓ de 5 d'agost de 2021, de la Presidència de la Generalitat, sobre l'assignació de la línia específica del Fons de Cooperació Municipal per a la lluita contra el despoblament dels municipis de la Comunitat Valenciana (exercici pressupostari 2021.)

IMATGE: visor GVA, Municipis Fons de Cooperació AVANT

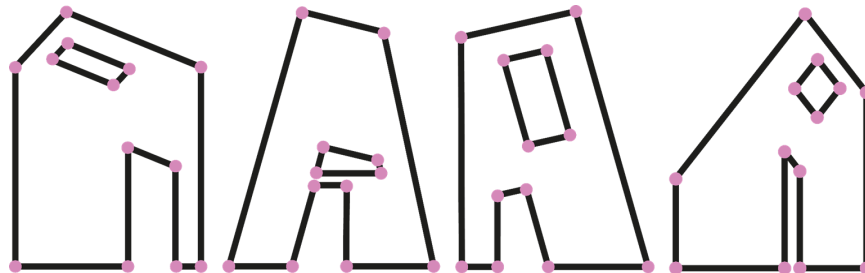
ARREL s'estructura en 4 fases de treball

1/ Caracterització dels municipis i la seua vivenda

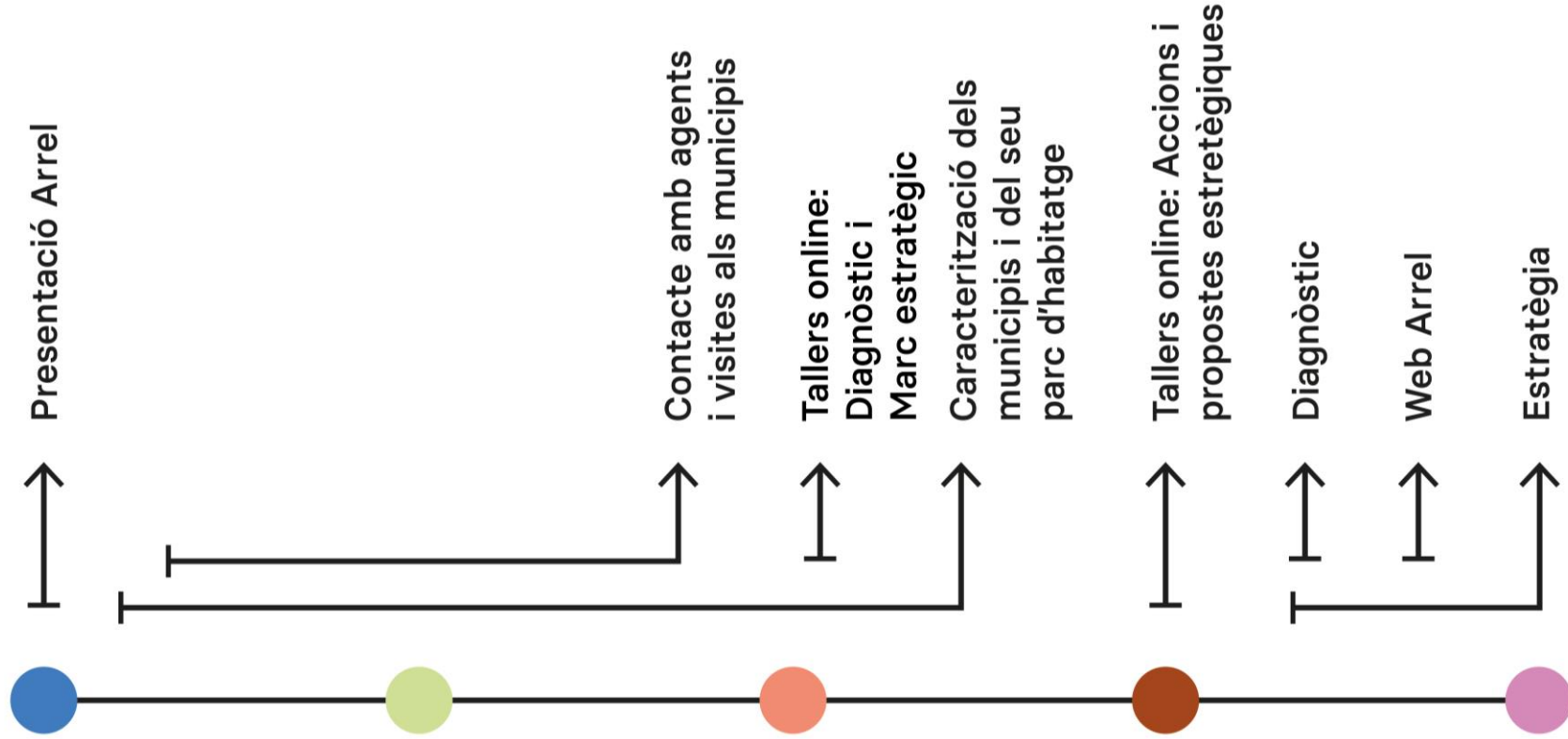
2/ Diagnòstic participat

3/ Marc i desenvolupament estratègic

4/ Plataforma web

Esquema de Plan de trabajo

1/ Es caracteritzen els municipis i la seua vivenda infrautilitzada arreplegant dades mitjançant:

- Formularis
- Visites de camp
- Recollida de consums d'aigua i padró

Vivenda infrautilitzada

Aquella amb un alt grau de desús durant, com a mínim, els dos últims anys. Es busca la **infrautilització estructural**.

Les vivendes infrautilitzades no complixen amb la seua funció. Suposen **una oportunitat** per a augmentar el parc de vivendes disponible, fixar població i lluitar contra la despoblació.

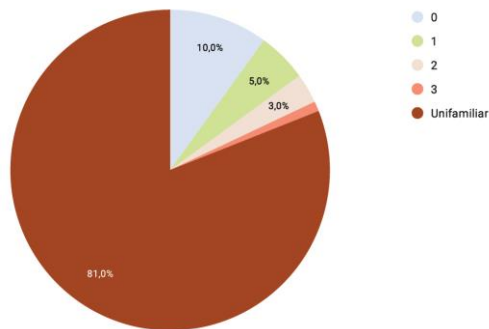

Resultats

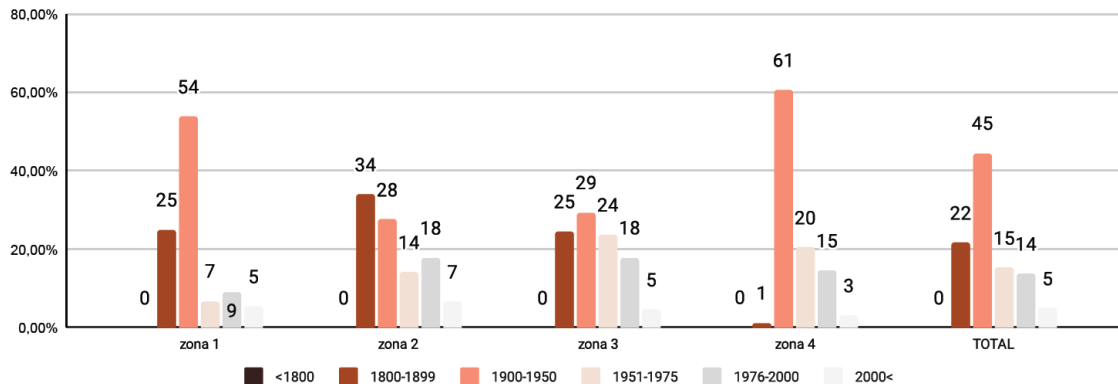
Les principals oportunitats que presenta el parc de vivenda infrautilitzat és que, en la seua majoria (81%), es tracta de **vivendes unifamiliars**, una **tipologia amb alta demanda** per aquelles persones que busquen fixar la seua residència habitual en els municipis del territori AVANT.

A més, es tracta de vivendes amb una **grandària molt major a la necessària** en la societat actual. Depenent de la zona, la superfície mitjana oscil·la entre 160,3 m² (zona 3) i 222,5 m² (zona 1). Esta qüestió pot suposar un **efecte multiplicador** a l'hora d'entendre de la recuperació d'estos immobles per tindre la possibilitat de generar més d'una vivenda i unitats de convivència.

Dos terços de les vivendes infrautilitzades corresponen a **construccions amb més de 70 anys**. Un parc antic i probablement necessitat de reformes per a convertir els immobles en vivendes que complisquen amb els estàndards actuals de confort.

Mitjana de m ² de les vivendes infrautilitzades	
ZONA 1	209,7
ZONA 2	168,2
ZONA 3	160,3
ZONA 4	222,5
TOTAL	192,2

Resultats

Estimació de vivenda infrautilitzada. Una de cada cinc vivendes dels municipis AVANT té algun grau d'infrautilització, encara que **la situació entre zones i municipis és molt heterogènia.**

- Zona 1 (nord de la província de Castelló) la que més infrautilització mostra, amb un molt important 27,9%.
- Zona 2 (sud de la província de Castelló) tindrien una infrautilització més moderada, de 24,3%.
- Zona 3 (mitat nord i interior de la província de València), es reduiria lleugerament fins al 22,2%.
- Zona 4 (mitat sud de la província de València i província d'Alacant íntegra), tindria la infrautilització més baixa, un 16,6% de mitjana.

	Mitjana general de vivenda infrautilitzada	Núm. de vivendes infrautilitzades detectades / estimades
ZONA 1	27,9%	6.767
ZONA 2	24,3%	4.307
ZONA 3	22,2%	7.864
ZONA 4	16,6%	2.689
TOTAL	22,4%	21.627

Factors d'influència per a activar-les

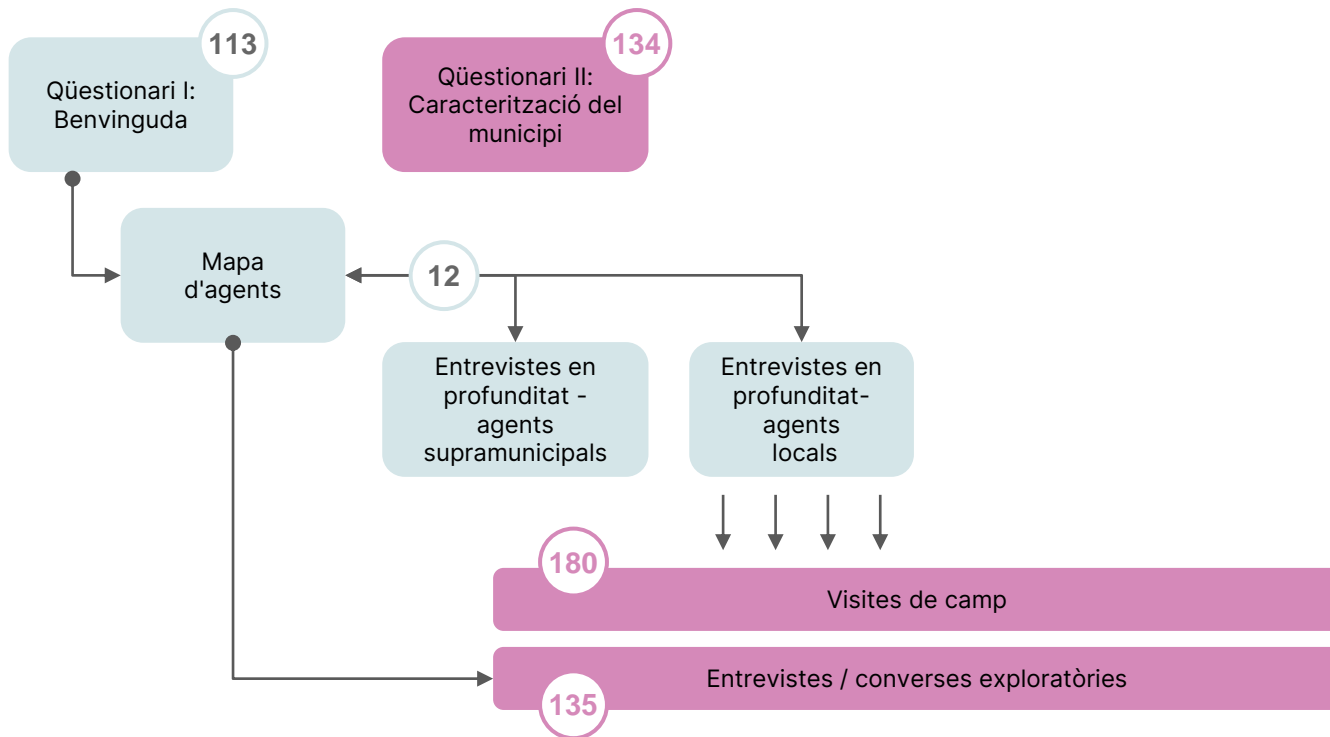
- **Titularitat de xicotets propietaris amb capacitat econòmica limitada per a afrontar reformes** que necessiten les vivendes.
- **Desconfiança** cap a maneres de rendibilitzar la propietat **més enllà de la compravenda**.
- **Envelliment demogràfic** amb menys voluntat d'activar les seues propietats immobiliàries i menys recursos per a fer-ho.

2/ Es realitza un diagnòstic participat al voltant de la situació de la vivenda dels municipis en risc de despoblament mitjançant qüestionaris, visites de camp, entrevistes i tallers en grup.

Ferramentes de diagnòstic participat

Fitxa caracterització de municipi I

(Pre)diagnòstic participat

Resultat situació de la vivenda

Taules DAFO per temàtiques i Síntesi general

1/8 CARACTERÍSTIQUES GENERALS DEL MERCAT DE LA VIVENDA

2/8 MERCAT DE LLOGUER

3/8 REHABILITACIÓ, EFICIÈNCIA ENERGÈTICA I ESTAT DE L'EDIFICACIÓ

4/8 VIVENDA INFRAUTILITZADA

5/8 INICIATIVA PÚBLICA I PARC PÚBLIC DE VIVENDA

6/8 CAPACITACIÓ DELS MUNICIPIS I TERRITORIS EN RISC DE DESPOBLAMENT

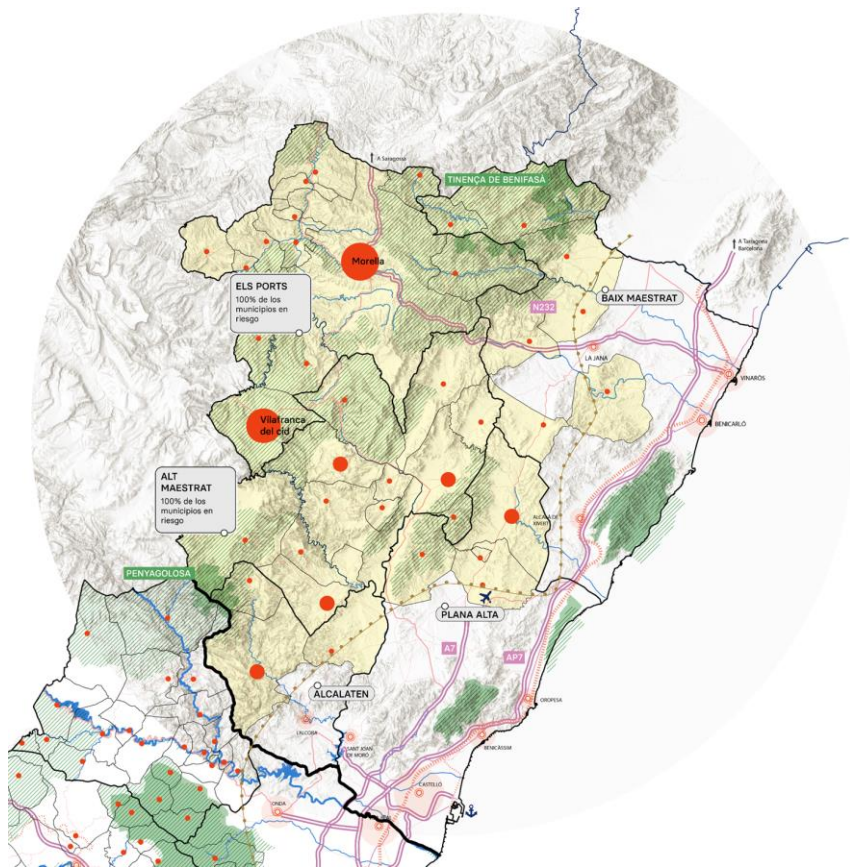
7/8 CARACTERÍSTIQUES DELS PERFILS (HABITUALMENT) POBLADORS

8/8 REALITATS TERRITORIALS

9/ SÍNTESI GENERAL

El diagnòstic resultant de la situació de la vivenda en els municipis en risc de despoblament de la Comunitat Valenciana pretén reflectir la seua diversitat i complexitat.

Resultat diagnòstic per Zona Zona 1

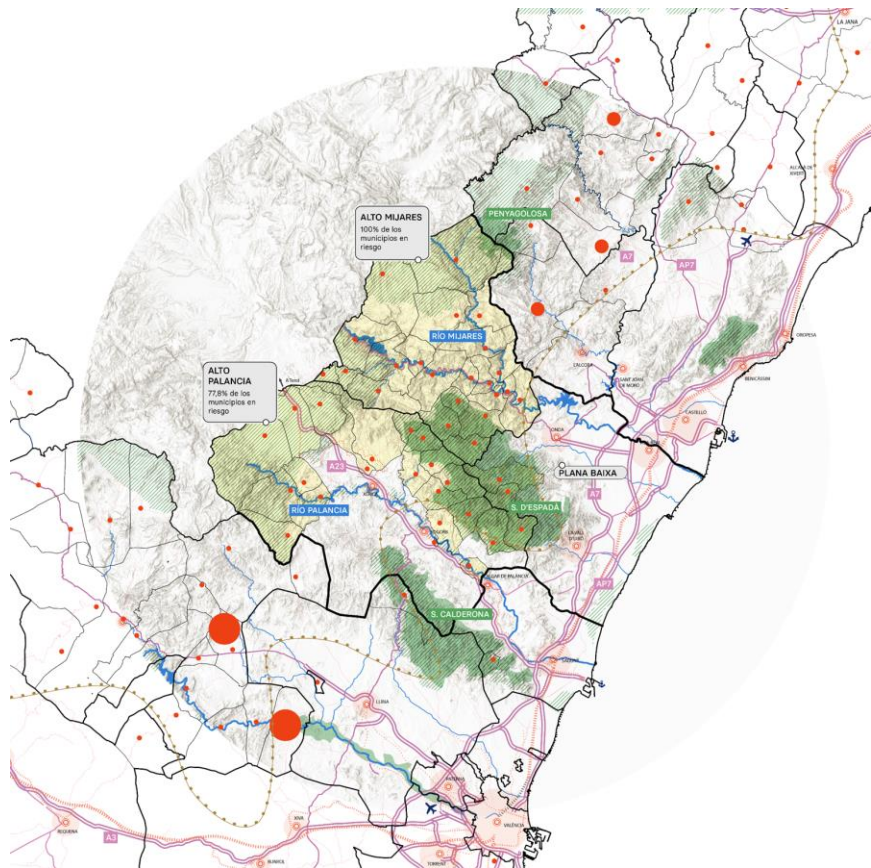

La Zona 1 conté comarques amb tots els seus municipis en risc de des poblament sever.

Són comarques d'interior, amb un alt valor paisatgístic i cultural però amb difícil connectivitat.

Es tracta d'un territori amb agents molt actius per a frenar el des poblament i atraure a nous pobladors.

Resultat diagnòstic per Zona Zona 2

Esta Zona compta amb un territori d'orografia complexa i alt valor paisatgístic.

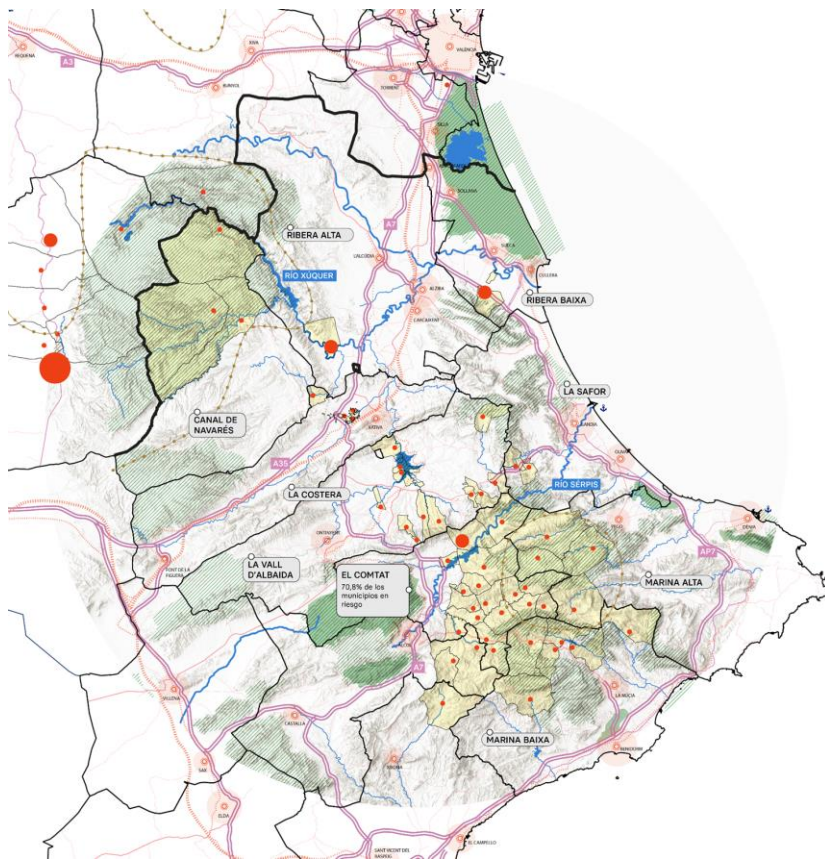
Concentra els municipis en risc de l'Alt Palància i l'Alt Millars, en la seua **franja interior**.

Destaca la vivenda de segona residència.

Hi ha **agents actius** i es detecta **demanda des de població jove**.

Resultat diagnòstic per Zona Zona 4

Esta zona es caracteritza per la forta **activitat de la seua franja litoral**.

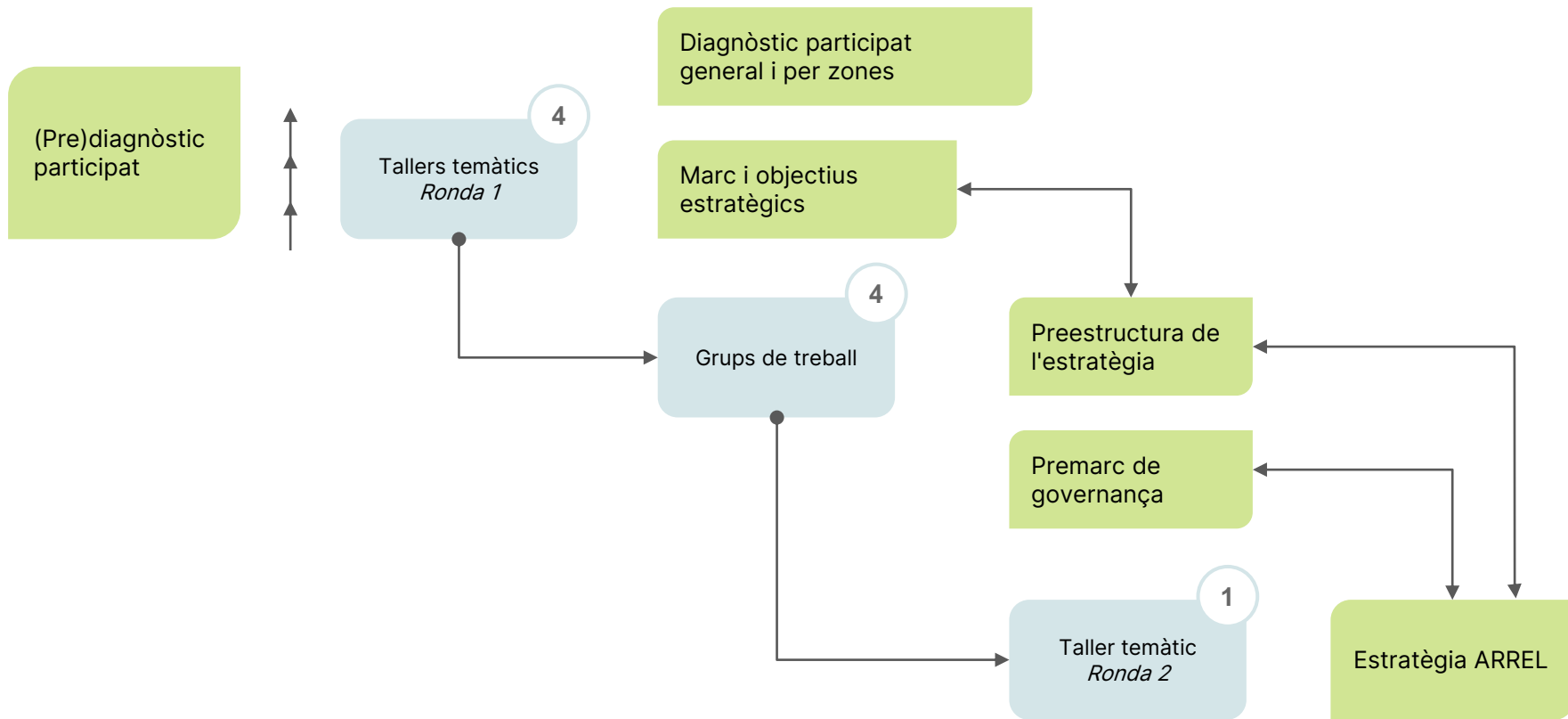
Els municipis en risc de despoblament es concentren a l'interior, en la zona més muntanyenca i desconnectada.

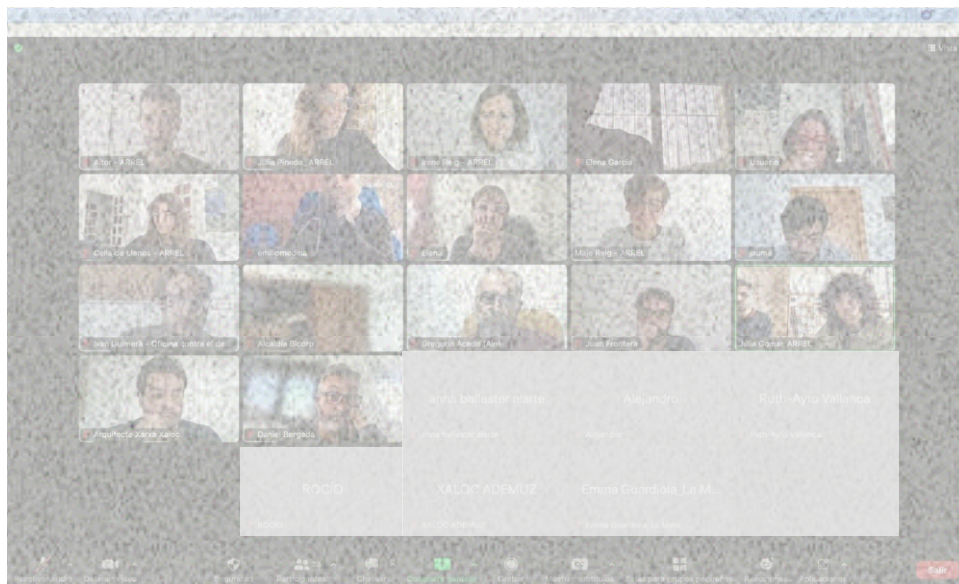
Alta presència de **segones residències, turisme i vivenda aïllada**.

3/ A partir del diagnòstic es treballa, juntament amb els agents implicats, per a definir objectius i accions en matèria de reactivació de vivenda que faciliten l'atracció i fixació de població.

The screenshot shows a Miro collaborative workspace with a flowchart diagram. The diagram is titled 'ARREL - Habitatge en municipis en risc de despoblament'. It features several interconnected boxes and arrows. Key elements include: 'Apoyos y recursos para atraer a las familias o subarrendar a personas que no estudian', 'REACTIVAR PARA QUEDARSE', 'Apoyos para atraer a la rehabilitación al alquiler de larga estancia por un periodo', and 'Apoyos para atraer a la rehabilitación al alquiler de larga estancia por un periodo'. It also lists 'RECURSOS CLAVE: CLAVE SOCIAL Y PRECISA' and 'RECURSOS CLAVE: CLAVE SOCIAL Y PRECISA'. The diagram is connected to a grid of video thumbnails of participants in a meeting.

The screenshot shows a Miro collaborative workspace with a table. The table has two main columns: 'Objetivo' and 'Acción'. The 'Objetivo' column contains text such as 'Atraer a las familias o subarrendar a personas que no estudian' and 'Atraer a la rehabilitación al alquiler de larga estancia por un periodo'. The 'Acción' column contains detailed text for each objective, including 'Apoyos y recursos para atraer a las familias o subarrendar a personas que no estudian' and 'Apoyos para atraer a la rehabilitación al alquiler de larga estancia por un periodo'. The table is connected to a grid of video thumbnails of participants in a meeting.

Espais de participació del procés

El procés de participació
aconsegueix **estructurar un
grup de tècnics actius de
diferents territoris amb
ganes de treballar** per a
mobilitzar vivenda
infrautilitzada, fixar a la
seua població i atraure
nous pobladors.

4/ A partir dels resultats obtinguts en les fases anteriors es redacta l'Estratègia d'innovació per a la reactivació del parc de vivenda en municipis en risc de despoblament de la Comunitat Valenciana.

BLOCS TEMÀTICS

CONÉIXER

REHABILITAR

ACCEDIR

HABITAR

Es definixen **4 blocs temàtics** per a estructurar el procés de **mobilització de vivenda infrautilitzada** en municipis en risc de despoblament.

Estos blocs atenen el procés de reactivació i agrupen les línies i accions d'ARREL. Permeten **establir prioritats i atendre cada territori** segons la seua situació actual.

**OBJECTIUS
ESTRATÈGICS**
**OBJECTIUS
OPERATIUS**
**LÍNIES
D'ACTUACIÓ**
ACCIONS

- **Capacitar els diferents agents** implicats en la reactivació de la vivenda per a dissenyar i emprendre accions ajustades a la realitat.

- **Sistematitzar i compartir informació** que permeti treballar de forma conjunta als diferents agents implicats.

Identificar la vivenda infrautilitzada i el seu estat (físic, administratiu, urbanístic...).

Facilitar i agilitzar la regulació de les propietats, la resolució d'herències o transmissions i els expedients de ruïna.

Establir mecanismes de contacte i intermediació amb les propietats.

L.A.1. Censos detallats de vivenda infrautilitzada

ACCIÓ 1.1. Censos municipals de vivenda infrautilitzada

ACCIÓ 1.2. Estudis de l'estat de l'edificació de la vivenda infrautilitzada

ACCIÓ 1.3. Base de dades compartida de vivenda infrautilitzada en municipis AVANT

L.A.2. Mediació amb persones propietàries

ACCIÓ 2.1. Mediació amb persones propietàries per a la mobilització de vivenda

ACCIÓ 2.2. Regularització de situacions registrals, urbanístiques o legals de vivenda infrautilitzada.

REHABILITAR

1/2

OBJECTIUS
ESTRATÈGICSOBJECTIUS
OPERATIUSLÍNIES
D'ACTUACIÓ

ACCIONS

**- Activar el parc
infrautilitzat**

cap a vivendes de qualitat, a través de la rehabilitació i l'adaptació de les vivendes existents.

- Assegurar la funció social de la vivenda, la transició verda, la conservació urbana i el patrimoni a través de la rehabilitació de la vivenda i els conjunts edificats.

Capacitar l'Administració pública com a agent rehabilitador

Facilitar el desenvolupament de l'ordenació urbana municipal per a agilitzar expedients

Ampliar els incentius i les ajudes per a promoure la rehabilitació del parc edificat (i la seua mobilització cap a la primera residència)

Alinear l'adequació del parc edificat amb els objectius de mitigació del canvi climàtic i marcs de desenvolupament sostenible

Testar models alternatius i innovadors de rehabilitació, potenciant la col·laboració entre agents

Promoure la creació localitzada de teixit empresarial en el sector de la construcció

L.A.3. Eines pròximes i accessibles d'informació i sensibilització cap a projectes de rehabilitació

ACCIÓ 3.1. Implantació, consolidació i coordinació de la xarxa d'oficines Xaloc comarcals en municipis AVANT

ACCIÓ 3.2. Promoció i consolidació d'un sector professional ampli vinculat a la rehabilitació en el territori

L.A.4. Rehabilitació de vivendes por part de les persones propietàries

ACCIÓ 4.1. Incentius per a la millora de l'estat de conservació i l'habitabilitat de primeres residències

ACCIÓ 4.2. Incentius per a la rehabilitació i mobilització cap a primera residència de vivenda infrautilitzada

L.A.5. Administració com a agent actiu en la rehabilitació

ACCIÓ 5.1. Impuls i consolidació de l'RMSE (Registre municipal de solars i edificis a rehabilitar) com a eina d'acció en cas de ruïna i deterioració

ACCIÓ 5.2. Programes integrats de regeneració o rehabilitació urbana en àrees degradades

OBJECTIUS
ESTRATÈGICSOBJECTIUS
OPERATIUSLÍNIES
D'ACTUACIÓ

ACCIONS

**- Activar el parc
infrautilitzat**

cap a vivendes de qualitat, a través de la rehabilitació i l'adaptació de les vivendes existents.

- Assegurar la funció social de la vivenda, la transició verda, la conservació urbana i el patrimoni a través de la rehabilitació de la vivenda i els conjunts edificats.

Capacitar l'Administració pública com a agent rehabilitador

Facilitar el desenvolupament de l'ordenació urbana municipal per a agilitzar expedients

Ampliar els incentius i les ajudes per a promoure la rehabilitació del parc edificat (i la seua mobilització cap a la primera residència)

Alinear l'adequació del parc edificat amb els objectius de mitigació del canvi climàtic i marcs de desenvolupament sostenible

Testar models alternatius i innovadors de rehabilitació, potenciant la col·laboració entre agents

Promoure la creació localitzada de teixit empresarial en el sector de la construcció

L.A.6. Instruments i marcs reguladors adaptats al territori

ACCIÓ 6.1. Revisió i adaptació dels marcs reguladors d'habitabilitat i parc edificat

ACCIÓ 6.2. Desenvolupament i actuació dels instruments de planejament i ordenació territorial

L.A.7. Innovació en rehabilitació i col·laboració públic-privada

ACCIÓ 7.1. Projecte pilot de rehabilitació de patrimoni públic mitjançant masoveria

ACCIÓ 7.2. Difusió, acompanyament i activació de la col·laboració entorn de la masoveria

ACCIÓ 7.3. Difusió, acompanyament i activació de la demanda entorn de les cooperatives de rehabilitació

ACCIÓ 7.4. Projecte pilot de rehabilitació de patrimoni privat mitjançant masoveria o cooperativa de rehabilitació

OBJECTIUS ESTRATÈGICS	OBJECTIUS OPERATIUS	LÍNIES D'ACTUACIÓ	ACCIONS
<p>- Aconseguir una oferta de vivenda atractiva, digna i assequible adaptada a les necessitats de diferents col·lectius.</p> <p>- Generar entorns de seguretat residencial que permeta desenvolupar projectes de vida i de comunitat a mitjà-llarg termini.</p> <p>- Introduir mecanismes nous d'accés a la vivenda que aporten valor afegit i capacitat d'innovació.</p>	Ampliar el parc públic de lloguer assequible	L.A.8. Vivenda pública per a lloguer assequible	
	Augmentar l'oferta de lloguer estable tant en renda lliure com en lloguer assequible	ACCIÓ 8.1.	Impuls i consolidació de programes per a l'augment de parc municipal de vivenda de lloguer assequible
	Millorar la seguretat i la confiança entorn del règim de lloguer	ACCIÓ 8.2.	Adquisició i mobilització de vivendes per part de l'Administració autonòmica destinada a lloguer assequible
	Atendre l'adquisició de vivendes per a col·lectius d'especial interès	L.A.9. Lloguer com a opció segura, desitjable i assequible	
Innovar i activar nous models de tinença que amplien les vies d'accés i mobilització	ACCIÓ 9.1.	Ajudes al pagament del lloguer amb atenció especial a col·lectius d'interès o en situació de vulnerabilitat	
	ACCIÓ 9.2.	Programa pilot d'implantació de la Xarxa Lloga'm en municipis AVANT en coordinació amb l'ecosistema local-territorial	
	ACCIÓ 9.3.	Adaptació del marc regulador de la Xarxa Lloga'm i difusió per a desplegar en els municipis AVANT	
	ACCIÓ 9.4.	Incentius dirigits a persones propietàries per a la mobilització de vivendes en lloguer estable	
	ACCIÓ 9.5.	Borsa d'ofertes de vivenda per a lloguer temporal a persones treballadores amb col·laboració públic-privada	

OBJECTIUS
ESTRATÈGICSOBJECTIUS
OPERATIUSLÍNIES
D'ACTUACIÓ

ACCIONS

- **Aconseguir una oferta de vivenda atractiva**, digna i assequible adaptada a les necessitats de diferents col·lectius.

Ampliar el parc públic de lloguer assequible

Augmentar l'oferta de lloguer estable tant en renda lliure com en lloguer assequible

- **Generar entorns de seguretat residencial** que permeta desenvolupar projectes de vida i de comunitat a mitjà-llarg termini.

Millorar la seguretat i la confiança entorn del règim de lloguer

Atendre l'adquisició de vivendes per a col·lectius d'especial interès

- **Introduir mecanismes nous** d'accés a la vivenda que aporten valor afegit i capacitat d'innovació.

Innovar i activar nous models de tinença que amplien les vies d'accés i mobilització

L.A.10. Suport a l'adquisició de vivenda com a primera residència

ACCIÓ 10.1. Ajudes per a la compra de primera vivenda en municipis en risc de despoblament

ACCIÓ 10.2. Bonificació o deduccions especials en les transaccions patrimonials de primera vivenda

L.A.11. Promoció de vivenda col·laborativa

ACCIÓ 11.1. Difusió, modelització i activació de la demanda entorn de la vivenda col·laborativa per a la mobilització de la vivenda

ACCIÓ 11.2. Projecte pilot de vivenda col·laborativa en cessió d'ús

OBJECTIUS
ESTRATÈGICSOBJECTIUS
OPERATIUSLÍNIES
D'ACTUACIÓ

ACCIONS

- **Potenciar la capacitat** d'aquests territoris per a desplegar projectes personals i col·lectius resilents que combinen les variables vivenda + treball + comunitat.

- **Atendre i acollir la diversitat** a través de la innovació per a generar entorns d'inclusió i convivència.

- **Consolidar els projectes vitals** de les persones habitants per a revertir el procés de despoblament de manera sòlida i recuperar el teixit urbà i comunitari.

Acompanyar processos d'inclusió i desenvolupament comunitari

Introduir les atencions i l'envelliment actiu en els projectes de vivenda

Atendre el binomi casa-treball per a augmentar el potencial d'atracció i retenció de capital social i humà

Promoure la innovació tipològica en la promoció i adaptació de nous projectes de vivenda

L.A.12. Redes vecinales, convivencia y apoyo mútuo

ACCIÓ 12.1. Implantació de la figura d'agent local d'acolliment municipal i la seua articulació en xarxa

ACCIÓ 12.2. Promoció de l'associacionisme, fórmules de suport veïnal i d'acolliment i projectes comunitaris

L.A.13. Ecosistema d'innovació i activació local de proximitat

ACCIÓ 13.1. Manteniment i enfortiment d'oficines, entitats, projectes i xarxes d'agents del territori per la vivenda

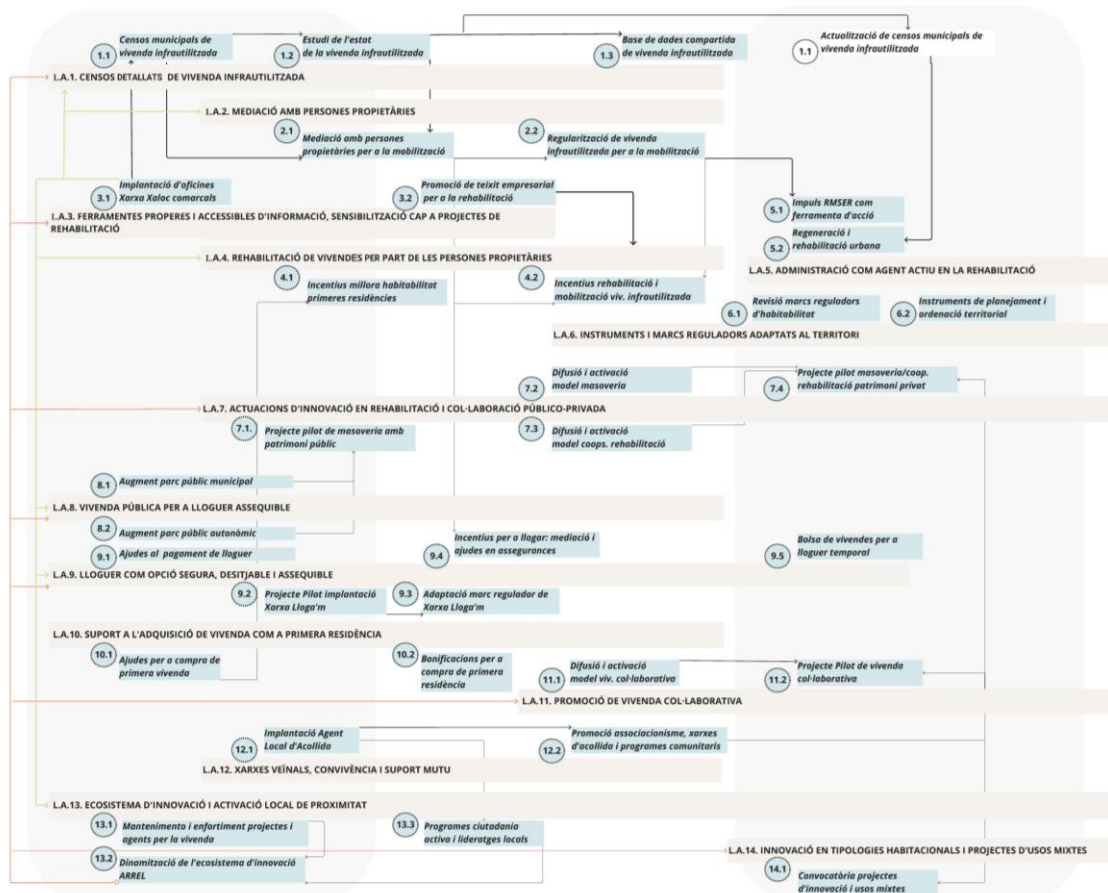
ACCIÓ 13.2. Dinamització i enfortiment de l'ecosistema d'innovació i col·laboració d'ARREL

ACCIÓ 13.3. Programes de ciutadania activa, formada i informada per a la promoció de lideratges ciutadans locals

L.A.14. Innovació en tipologies residencials i projectes d'usos mixtos

ACCIÓ 14.1. Convocatòria de suport a projectes d'innovació i usos mixtos segons àmbits d'interés

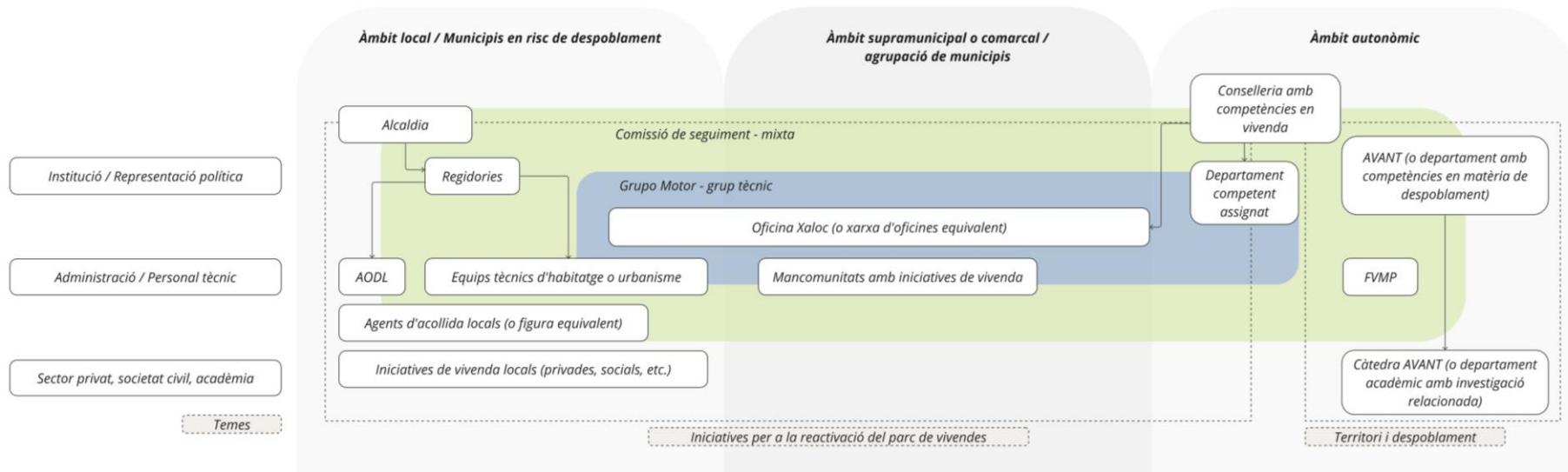
Pla d'implementació

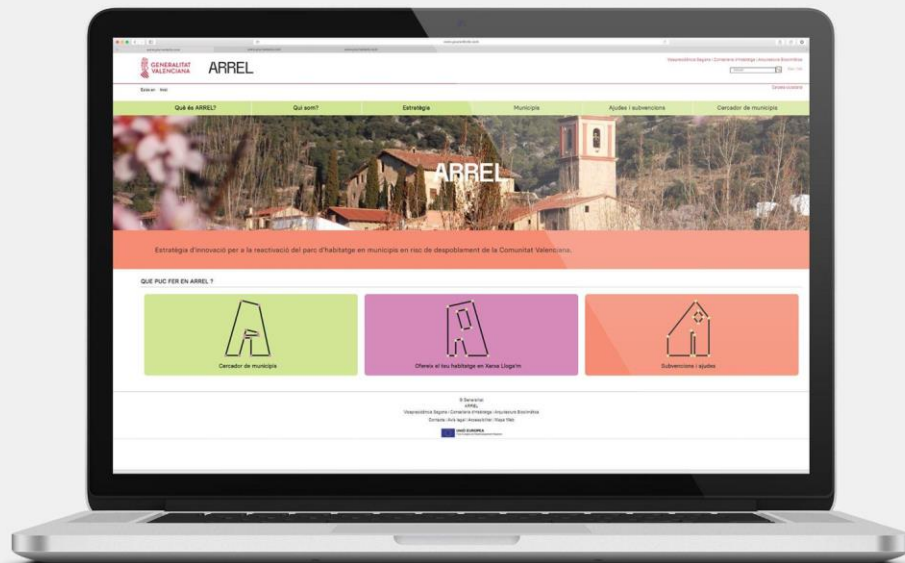
Possibles accions inicials

CONÉIXER	ACCIÓ 1.1.	Censos municipals de vivenda infrautilitzada
REHABILITAR	ACCIÓ 3.1.	Implantació, consolidació i coordinació de la xarxa d'oficines Xaloc comarcals en municipis AVANT
ACCEDIR	ACCIÓ 8.1.	Impuls i consolidació de programes per a l'augment de parc municipal de vivenda de lloguer assequible
	ACCIÓ 8.2.	Adquisició i mobilització de vivendes per part de l'Administració autonòmica destinada a lloguer assequible
	ACCIÓ 9.1.	Ajudes al pagament del lloguer amb atenció especial a col·lectius d'interés o en situació de vulnerabilitat
	ACCIÓ 10.1.	Ajudes per a la compra de primera vivenda en municipis en risc de despoblament
HABITAR	ACCIÓ 13.1.	Manteniment i enfortiment d'oficines, entitats, projectes i xarxes d'agents del territori per la vivenda
	ACCIÓ 13.2.	Dinamització i enfortiment de l'ecosistema d'innovació i col·laboració d'ARREL

Esquema de governança

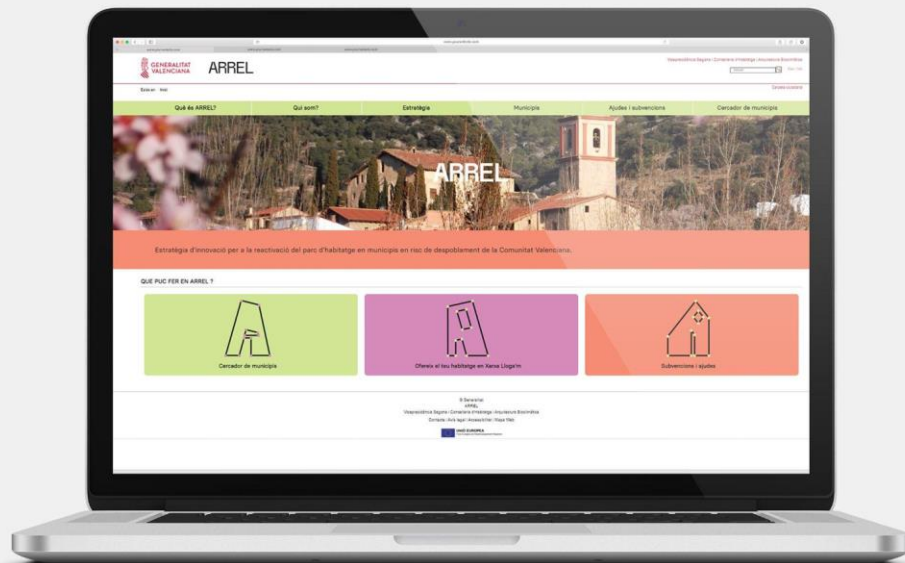

5/ Es llança una plataforma web que permet posar en contacte a estos municipis amb població interessada a viure en ells.

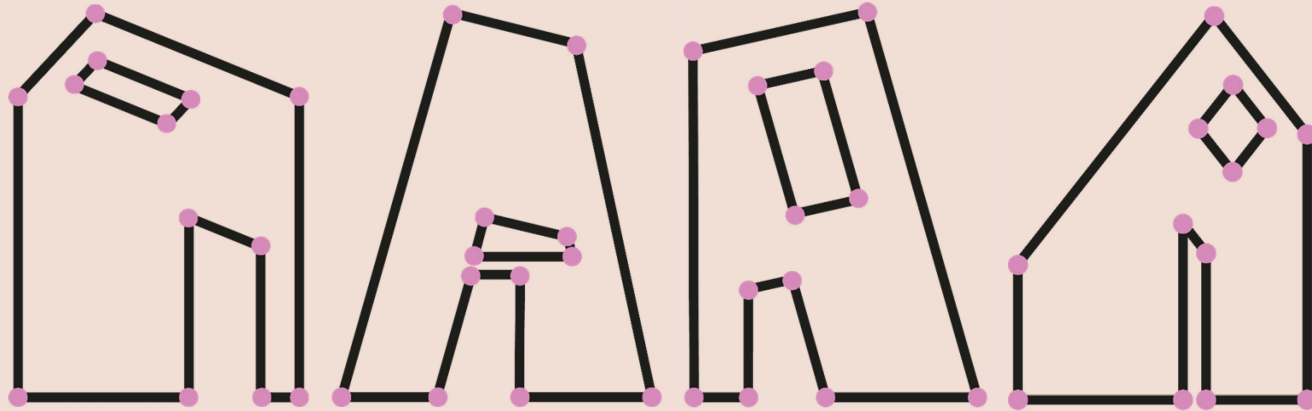
Conté:

- Cercador de municipis
- Fitxes de caracterització de cada municipi
- Enllaç a ferramentes d'activació de vivenda i Xarxa Lloga'm
- Documentació d'Arrel

ARREL

(ESTRATÈGIA D'INNOVACIÓ PER A LA REACTIVACIÓ
DEL PARC DE VIVENDA EN MUNICIPIS EN RISC
DE DESPOBLAMENT DE LA COMUNITAT VALENCIANA)

GENERALITAT
VALENCIANA